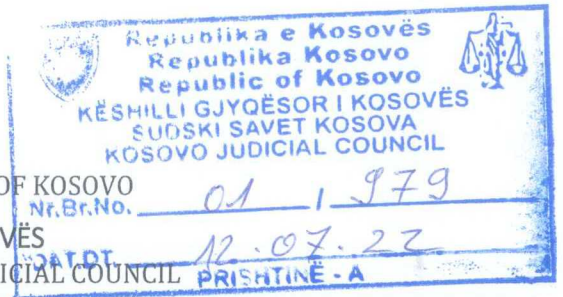

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIKA KOSOVA – REPUBLIC OF KOSOVO
KËSHILLI GJYQËSOR I KOSOVËS
SUDSKI SAVET KOSOVA - KOSOVO JUDICIAL COUNCIL

SAVETODAVNI KOMITET ZA SUDSKU ETIKU

KKEGJ. Br. 3/2022.

Savetodavni komitet za sudsku etiku, na osnovu člana, član 8. u vezi sa članom 10. Pravilnika br. 01/2022, o osnivanju Savetodavnog komiteta za sudsku etiku (SKSE), na sednici Komiteta održanoj za dan 12 jul 2022. godine, na sopstvenu inicijativu, daje sledeće:

SAVETODAVNO MIŠLJENJE

- **Za primenljive etičke standarde, u slučaju komunikacije sudije sa medijima i sa posmatračima sudskog sistema i zaštite integriteta sudskog postupka tokom vođenja konkretnog predmeta**

I. Podneto etičko pitanje

„ Skupština Republike Kosova je 23. novembra 2018. godine usvojila Zakon br. 06 / L-057 o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca i u članu 5.2 pod stav 2.10 ovog zakona jedna od povreda dužnosti sudija se definiše kao „ 2.10 daje javne izjave u toku postupka koje mogu, ali ne moraju, negativno uticati na pravično suđenje i jednak tretman stranaka u postupku ili koje mogu narušiti kredibilitet i ugled suda ili saopštavati informacije javnosti o sastavu sudskih veća, dokazi i odluke u vezi sa predmetom, osim ako je obelodanjivanje takvih informacija zatrženo zakonom“.

Zakonodavac je ovom zakonskom odredbom jasan da je imao nameru da zaštiti neke etičke sudske vrednosti, koje se odnose na pravično i nepristrasno suđenje i jednak tretman stranaka u konkretnom sudskom sporu.

Sudija koji vodi konkretan sudski predmet nikada ne može preko medija (štampanih ili televizijskih medija), pa čak ni posmatrača sudskog sistema da iznese u javnost takve podatke koji štete ili narušavaju kredibilitet i ugled suda, zatim ne može saopštiti podatke u vezi sa sastavom sudskih veća, informacije o dokazima u predmetu i informacije o dosadašnjim sudskim odlukama u konkretnom predmetu koji još nije završen.

Takođe, Sudski savet Kosova (SSK), je usvojio Kodeks profesionalne etike za sudije, odlukom br. 01/238, od 17.08.2016. Jedan od standarda predviđenih ovim kodeksom je da „*Sudija ne komentariše javno ili privatno nijedan slučaj u sudskom postupku koji bi mogao izazvati sumnju u njegovu nepristrasnost*“. Prema ovom etičkom standardu, sudija tokom svog rada treba da podlegne neophodnim ograničenjima u komunikaciji sa medijima, ali i u komunikaciji sa posmatračima sudskog sistema, a to kako bi se održao neprikosnoveni integritet sudskog postupka u vezi sa konkretnom slučajem s kojim je zadužen.

II. Opšte ocene

Efikasno i nezavisno sudstvo zahteva visoke standarde i integritet sudija, kako bi ispunili svoju misiju koja se odnosi na sprovođenje pravde. S obzirom na to, poštovanje pravila ponašanja od strane sudija tokom vršenja ove funkcije, direktno utiče na garanciju vladavine prava.

Poverenje javnosti i poštovanje sudstva su garancija efikasnosti sudskog sistema, a ponašanje sudija u njihovim profesionalnim aktivnostima građani smatraju bitnim za kredibilitet suda. S tim u vezi, važno je da sudije razumeju ne samo granice koje je zakon postavio u vršenju njihove funkcije, već i standarde etičkog ponašanja koje su dužne da poštuju. U tom smislu, uloga sudija je da služe građanima, kroz rešavanje sudskih sporova u skladu sa zakonom, garantujući jednak tretman za sve stranke¹.

Prestiž sudskog sistema je od suštinskog značaja u demokratskom sistemu, u pravnoj državi, gde sudstvo vrši svoju vlast kao nezavisno. Ponašanje sudija ocenjuje se da je usko povezano sa povećanjem poverenja u integritet sudstva u celini. Sudije u svakom pravnom sistemu i našem sudskom sistemu imaju ključnu i nezamenljivu ulogu u obezbeđivanju primene utvrđenih etičkih standarda sudstva. Sudije svojim efikasnim i transparentnim radom i primenom standarda sudijske etike obezbeđuju povećanje poverenja javnosti u sudski sistem, i obrnuto ako nema efikasnog i transparentnog rada i ukoliko sudija u velikoj meri ne uspe u primeni utvrđenih principa sudijske etike. (uključujući i njegova ograničenja u odnosu na medije), slabi poverenje javnosti u pravdu. Dok je poverenje javnosti ključno pitanje, za postizanje odgovornog, transparentnog i efikasnog sudskog sistema.

1. Međunarodni standardi u garantovanju nepovredivosti integriteta sudskog postupka

Tokom priprema mišljenje za ovu temu, SKSE je razmotrio i uzeo u obzir neke međunarodno usvojene dokumente koji se odnose na etičkim podnetim pitanjima. U nastavku u kontekst tretiranja ove teme, spomenićemo neke od njih:

---

¹ Komentar na „Bangalorska načela sudskog ponašanja“.

1. Osnovni principi nezavisnosti sudstva Ujedinjenih Nacija (1985). Prema tačku 15 ovih principa, *“Sudstvo će voditi zaveru o profesionalnoj tajni u vezi sa njihovim diskusijama I poverljive informacije dobijene u toku njihovih zadataka van sudskih procesa neće se koristiti kao dokaz u takvim slučajevima.”*

Ovaj međunarodni dokumenat definiše obaveze sudija da oni trebaju sačuvati svu profesionalnu tajnu koja se nadivezuje sa diskusijama obavljene tokom tretiranja slučaja. Ovo se može tumačiti i kao etička obaveza sudije da takve slučajeve ne prenosi u javnost putem medija ili posmatrača pravosudnog sistema.

2. Preporuka br. R (94) 12 Komisije Ministara saveta Evrope o nezavisnosti, efikasnosti i ulogu sudija. Prema ovoj Preporuci princip V- Sudske odgovornosti, tačka 2 *“Sudije su dužni I moraju imati snagu da obavljaju svoje sudske odgovornosti kako bih se obezbedio da zakon pravilno primenjuje I da slučajevi tretiraju korektno, efikasno I brzo”*.

Ovaj međunarodni dokumenat koji je definisao ovo sudijsko etičko načelo može se tumačiti kao obaveza sudije da svoje ustavnopravne i etičke odgovornosti koje proizilaze iz javne funkcije koju obavlja, tokom postupalnog tretiranja u konkretnom slučaju kojim je zadužen, da ih vrši samo u skladu sa zakonom, a ne van njegovih zakonskih okvira. U odnosu sa medijima o konkretnom slučaju kojim se bavi, on nema diskreciono pravo da bira između zakonom definisane zabranjene oblasti i ono što je dozvoljeno zakonom

3. Deklaracija o principima nezavisnosti sudstva koju je odobrila Konferencija predsednika vrhovnih sudova Centralne i Istočne Evrope, usvojena 14. oktobra 2015. godine, na Brionima, Hrvatska. Tačka 8. ove Deklaracije predviđa da *„Sudije treba da podržavaju integritet i nezavisnost pravosuđa i da steknu poverenje naroda izbegavanjem nedoličnog i nedoličnog ponašanja u svim svojim službenim i privatnim aktivnostima“*.

4. Mišljenje br. 3 Savetodavnog komiteta evropskih sudija, SKSE (2002) Mišljenje. br. 3, od 19. novembra 2002. U tački 40. ovog dokumenta, između ostalog, stoji: *„...Sudije moraju biti oprezni u odnosima sa medijima i biti u stanju da zadrže svoju nezavisnost i objektivnost uzdržavanjem od korišćenja ličnih odnosa sa novinarom i svaki nerazuman komentar na predmete kojima se bave....“*.

Svi ovi međunarodni dokumenti u svom sadržaju, u ovom ili onom obliku, posebnu pažnju poklanjaju odgovornosti sudije u obezbeđivanju poštovanja integriteta sudskog postupka, što je u vezi i sa njihovom obavezom da za određene slučajeve koje imaju na razmatranju da pridržavaju utvrđenih zakonskih i etičkih ograničenja njihovog pojavljivanja u medijima.

2. Zakonska domaća regulativa za obezbeđivanje integriteta sudskog postupka

SKSE konstatuje da u Republici Kosova je usvojena zakonska adekvatna regulativna koja reguliše obaveza sudova, odnosno sudija da postaraju o obezbeđivanju integriteta sudskog postupka za konkretan slučaj.

Takva obaveza sudija u oviru principa obezbeđivanja integriteta sudskog postupka postoji i za primenu utvrđenih zakonskih i etičkih ograničenja njihovog pojavljivanja u medijima.

U cilju efikasne zaštite ovog principa, relevantnim zakonima u različitim oblastima (*krivičnim, građanskim, administrativnim, ekonomskim, itd*) predviđene su obaveza sudija da štite integritet dotičnog postupka tako što ne stavljaju na uvid javnosti pitanja koja se razmatraju tokom postupka za konkretan slučaj.

Zakonom o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca i Kodeksom za profesionalnu etiku za sudije, kao što je gore navedeno predviđene su odredbe kojima se regulišu odgovornosti i obaveze koje imaju sudije za obavljanje svoje sudijske funkcije, uključujući sadržaj ograničenja koje oni imaju u odnosu na mediji.

Kodeks profesionalne etike za sudije, sačinjen u skladu sa međunarodnim gorenavedenim standardima, zahteva od sudije da osim poštovanja i primenjivanja drugih načela kao što su; nezavisnost, nepristrasnost, integritet, itd, da striktno primenjuju i princip primene ograničenja pojavljivanja u medijima za određene slučajeve kako bih se zaštitio integritet sudskog postupka i obezbedio poštovanje dostojanstva koje sud treba da ima u javnosti.

Pravilnik o službenicima za informisanje suda koju je usvojio SSK-a u maju 2014. godine, u članu 3.1 propisuje da „*Za sva pitanja koja se odnose na sudske predmete i druga osetljiva pitanja u vezi sa radom Suda, predsednik suda ima ovlašćenje da direktno komunicira sa javnošću i medijima*“. Prema tački 3.2 „*U odsustvu predsednika suda, potpredsednik suda može da komunicira sa medijima u vezi sa informacijama koje se odnose na sud*“. Dok prema članu 3.3 „*ZIP, uz prethodno ovlašćenje predsednika Suda, može davati izjave za sve medije*“.

Takođe sa Pravilnikom br. 02 / 2020 o organizaciji i unutrašnjoj delatnosti sudova Republike Kosova usvojenom od strane SSK-a 23. juna 2020. godine, član 11.13 definiše da je „*predsednik suda ili ovlašćeno lice odgovoran za komunikaciju sa javnosti o svim pitanjima u vezi sa predmetima i drugim pitanjima osetljivim za rad Suda*“.

Iz sadržaja odredbi domaće pravne regulative u vezi sa ovim pravnim i etičkim principom, SKSE može zaključiti da je sudija dužan da se ponaša na način koji potvrđuje poverenje javnosti i obezbeđuje integritet sudskog sistema Kosova. Sudije, prema zakonskim propisima, preko sredstava javnog informisanja ne mogu saopštavati podatke o materijalnom postupku, strankama, proverenim činjenicama i dokazima ili onima koje je potrebno ispitati do okončanja konkretnog predmeta. Sudije su takođe dužni da se uzdrže od javnog komentara o radu i aktivnostima ili efikasnosti drugih sudija ili sudskog sistema uopšte, jer bi to moglo da umanji ugled javnog sudskog sistema.

III. Činjenice o podnetom etičkom pitanju

SKSE konstatuje da je Skupština Republike Kosova uz usvajanje relevantnih zakona o sudstvu i SSK-a uz usvajanje Pravilnika o službenicima za javno informisanje u sudovima usvojena u maju 2014, i uz usvajanje Pravilnika br. / 2020 o organizaciji i unutrašnjoj delatnosti sudova Republike Kosova usvojenom 23. juna 2020. godine, ali i drugi relevantni Pravilnik koji se odnosi na

objavljivanje sudskih odluka, stvorio je dovoljan pravni osnov da sudske institucije budu vezano za njihov rad javnosti otvoreno i transparentno.

Transparentnost u institucijama pravosudnog sistema ostvaruje se u različitim oblicima, počev od ročišta otvorenih za javnost tokom postupanja po pojedinim predmetima, objavljivanja sudskih odluka i izveštaja o radu sudova na sajtu nadležnog suda, do komunikacija s vremenom na vreme predsednika sudova ili službenika za informisanje suda, predstavnika medija, posmatrača sudskog sistema i članova civilnog društva.

Zakonodavstvo koje reguliše transparentnost sudstva smatra se dovoljnim i stvorilo je adrese na koje predstavnici medija, članovi civilnog društva i posmatrači sudskog sistema treba da traže konkretne informacije o radu svake sudske institucije.

SKSE smatra da u neretkim slučajevima postoji pritisak medija ili posmatrača pravosudnog sistema da se određene informacije, posebno o konkretnim medijskim predmetima, zatraže od sudija koji se bave relevantnim predmetima, iako bi trebalo da znaju da je zakon na snazi i Kodeks profesionalne etike sudija ne dozvoljava sudijama da daju informacije o predmetima kojima se bave.

U sudskoj praksi, često postoje slučajevi kada sudija u konkretnom sudskom predmetu koji se vodi u dotičnom sudu, daje informacije različite vrste za predmet koji je u proceduri.

Može se zaključiti da ovi predmeti nisu postali pojava u čitavom sudskom sistemu, ali da ipak kao sporadične slučajeve koji se jednom pojavljuju, treba da budu tretirani od strane nadležnog organa sudskog sistema, jer je takvo postupanje sudija suprotno relevantnim odredbama Zakona o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca, kao i Kodeksom profesionalne etike sudija.

Ova praksa sporadično predstavljenih slučajeva nema zakonsku podršku, a svakako ne služi interesima i ciljevima sudskog sistema da stvorii nezavisan, kredibilan, odgovoran i transparentan sistem, koji treba da služi jačanju vladavine prava na Kosovu i izgradnji vladavine prava.

Čak se može reći da ova praksa direktno utiče na povredu načela nepovredivosti integriteta postupka u predmetu koji je procesno u postupku. Ovakve prakse, iako sporadične, smatraju se štetnim i krše princip primene zakonskih i etičkih ograničenja koja sudija ima u odnosu na medije tokom postupanja u konkretnom slučaju u sudskom postupku. Ove prakse moraju biti zabranjene u budućnosti.

IV. Nalazi i preporuke

SKSE smatra da je Zakon o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca br. 06 / L-057, u članu 5.2, podtačka 2.10, definisao kao povredu dužnosti sudije, ako sudija: *"2.10 objavi izjave u toku postupka koje mogu ali ne moraju negativno uticati na pravično suđenje i jednak tretman stranaka u postupku ili koje mogu narušiti kredibilitet i ugled suda ili saopštavati javnosti informacije o sastavu sudskih veća, dokazima i odluke u svakom slučaju, osim ako je objavljivanje takvih informacija zatraženo zakonom"*.

Prema oceni SKSE, ova zakonska odredba obuhvata sve moguće povrede koje mogu da počine sudije u vršenju dužnosti, ukoliko odluči da se pojavi u medijima za konkretan slučaj kojim se bavi.

Dovoljno je jasno da je Zakonodavac ovom zakonskom odredbom imao nameru da zaštiti integritet sudskog postupka, kao i integritet ne samo stranaka u postupku, već i svega što bi trebalo da se tretira u sudskom postupku za konkretan slučaj .

S druge strane, Kodeks profesionalne etike za sudije koji je usvojio SSK-a 17. avgusta 2016. godine, u članu 3 stav 1 izričito predviđa da „*Sudija ne komentariše javno ili privatno bilo koji slučaj u sudskom postupku koji može izazvati sumnju u svojoj nepristrasnosti*”

Ova **smisljena** definicija ove odredbe Kodeksa profesionalne etike sudija, vrlo je jasno i direktno predvidela etičku odgovornost sudije, da primenjuje svoja zakonska i etička ograničenja u svom nastupu u medijima ili komunikaciji sa pripadnicima civilnog društva.

Odgovornost za sprovođenje ovih zakonskih obaveza prvenstveno leži na sudijama, ali ova odgovornost treba da se proširi i na predsednike sudova i nadzorne sudije.

Predsednik suda ima rukovodeću odgovornost, pa čak ima i ovlašćenje i zakonsku obavezu da pokrene sudski postupak u slučajevima kada utvrdi da je nadležni sudija tokom procesnog postupanja po ovom predmetu učinio takve zakonske i etičke povrede.

V. Konačni zaključci

Sudije u svim sudskim instancama imaju zakonsku i etičku odgovornost u pogledu poštovanja principa zaštite integriteta sudskog postupka tokom vođenja konkretnog predmeta koji im se stavlja na teret.

Sudije moraju da primenjuju utvrđena zakonska i etička ograničenja za pojavljivanje u medijima. Oni su zabranjeni članom 5.2 stavom 2.10 Zakona o disciplinskoj odgovornosti sudija i tužilaca br.06/L-057 i članom 2.4 Kodeksa Profesionalna etika za sudije, da komuniciraju sa medijima tokom tretmana konkretnog predmeta koji im se stavlja na teret.

Svako svesno ili nesvesno odstupanje od poštovanja ovog principa smatra se kršenjem zakonskih i etičkih dužnosti sudije, dok se ovakvo ponašanje sudije smatra suprotnim ovim zakonskim i etičkim odredbama.

**Predsednik Komiteta,
Muhamet Rexha**
